ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ —
200-річчя
НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА
100-річчя
АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ
— БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 230. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 10-го ГРУДНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, DECEMBER 10, 1975 No. 230. VOL. LXXXII.

ПОЛІТИЧНА РАДА УККА ОБМІРКОВУВАЛА ПРОБЛЕМИ НА КОРОТКУ І ДАЛЬШУ МЕТУ

Ню Йорк (УККА). — Політична Рада УККА відбула в минулу суботу, 6 грудня ц. р., своє чергове засідання, присвячене однаково проблемам української спільноти в ЗСА, як і зовнішньо-політичній діяльності, обрахований також на дальшу мету. Після відкриття, що його зробив голова Політичної Ради проф. І. Вовчук, і відчитання протоколу з попереднього засідання секретаркою С. Букшованою, д-р В. Савчак доповідав про працю Комісії для підготови XII Конгресу українців Америки. Д-р Савчак підкреслив, що очолювана ним тепер комісія — після того, як мгр Я. Рак зрікся головства і виступив з Комісії — займається тільки проблематикою XII Конгресу. Звернув увагу, що тільки невелике число членів Комісії приходило на засідання і тому треба Комісію зреорганізувати та водночас визначити час її тривання.. Д-р В. Савчак підкреслив, що „Черговий XII Конгрес, який має відбутися в жовтні 1976 р., повинен стати центральним форумом, на якому платники Національного Датку до Українського Народного Фонду мають виявити свою волю в питанні напрямних дії УККА на черговий період та персональ-

нової сесії його керівних органів. Основні проблеми майбутнього Конгресу схоплені тільки у трьох точках, що стосуються теперішнього стану в Україні, української спільноти в ЗСА та проблеми поліпшення структури й дії УККА. Проєкт Комісії уточнює поняття „громади" в її ширшому та вужчому розумінні, як платників УН-Фонду, себто українських людей і їх організацій, охоплених системою УККА. Після дискусії над зголошеним Проєктом Комісії — прийнято той Проєкт одноголосно у принципі, рішено пред'явити його Екзекутиві й Раді Директорів, схвалено членство Комісії у складі 9-ох осіб, які виявили зацікавлення працею Комісії, та продовжено каденцію Комісії до найближчого засідання Ради Директорів, на якому треба буде обрати одну Комісію для підготови Конґресу.

Д-р В. Шандор доповідав про інформаційно-пропаґандивні можливості на зовнішньому відтинку, покликавшись на власний досвід на форумі Об'єднаних Націй. Твердив, що видані кругло 10 років тому три невеличкі інформаційні англомовні брошури віддали добру прислугу українській справі і

(Закінчення на стор. 4-ій)

СЕНАТОР КЕЙС ПРОПОНУЄ КОМІСІЮ ДЛЯ СЛІДКУВАННЯ ЗА БЕЗПРАВСТВАМИ В СССР

Вашінґтон. — Сенатор Кліффорд П. Кейс із стейту Ню Джерзі, нав'язуючи до законопроєкту вже раніше зголошеного в Палаті Репрезентантів конґресменкою Міллісент Фенвік з Ню Джерзі, вніс свій зоконопроєкт в Сенаті про створення 11-ти членної комісії для слідкування за порушеннями людських прав в СССР. Законопроєкт сенатора Кейса, зголошений в понеділок, 17 листопада, і зареєстрований під числом С. 2679, є ідентичний із законопроєктом конґресменки Фенвік, який був зголошений нею під числом ГР 9466 ще 20-го жовтня і вже до половини листопада був піддержаний понад 40 конґресменами.

Сенатор Кліффорд П. Кейс

В основному, законопроєкти пропонують створення спеціяльної комісії, яка включала б по чотирьох представників Сенату і Палати Репрезентантів та по одному з Державного Департаменту і Департаментів Оборони і Торгівлі. Головним завданням комісії мало б бути слідкування за порушеннями прав, включених в Гельсінську декларацію, що її минулого серпня підписали голови 33-ох европейських держав та ЗСА і Канади на закінчення Европейської Конференції для справ Безпеки і Співробітництва. Комісія мала б право покликувати свідків до зізнання під присягою, а її обов'язком було б звітувати періодично перед цілим Сенатом і палатою Репрезентантів та публікувати такі матеріяли і документи, які вона вважала б за відповідне.

У промові, якою він попередив зголошення законопроєкту, сенатор Кейс наврував заборону совєтських властей на виїзд д-ра Андрея Сахарова до Норвеґії, щоб особисто одержати признану йому нагороду Нобеля, вказуючи при цьо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

СВІТОВА РАДА ЦЕРКОВ ЗАСУДЖУЄ ОБМЕЖЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ СВОБОДИ В СССР

Найробі, Кенія. — Асамблея Світової Ради Церков, яка відбуває тут свою Конференцію вже від 23-го листопада, висловила стурбування релігійними обмеженнями, які застосовує уряд Совєтського Союзу у відношенні до всіх Церков в СССР. Побоюючись совєтської реакції, керівники конференції намагалися зняти цю справу з порядку нарад та передати її знову на розгляд комісії. Проте, внескодавець, проповідник Жак Россел, швайцарський церковний діяч, домігся, що його пропозицію про засудження СССР поставлено під голосування, помимо гострих протестів з боку делеґатів Російської Православної Церкви. За пропозицією проп. Россела голосувала більшість присутніх на залі делеґатів. Керівники конференції вважали, що вони не можуть прийняти цієї пропозиції тому, бо вона не була предметом дискусії на пленарній Сесії. Проп. Россел запропонував тоді, щоб пропозиція була влучена до офіційних документів Конференції, які закликають усі країни світу діяти згідно з підписаними в Гельсінках документами Европейської Конференції для справ безпеки і співробітництва. В документах Конференції у справі Церков в усьому світі між іншим говориться: „Світова Рада Церков стурбована обмеженням свободи для релігій, головно в СССР, просить уряд Совєтського Союзу застосувати пункт 7 Гельсінкської декларації і його респектувати". В точці 7-й Гельсінкської конференції говориться про пошанування людських прав, серед них також свободи релігії.

Литовець голодівкою здобув розголос в обороні Плюща

Ню Йорк. — Вацис Севрукас, колишній совєтський політв'язень, а тепер працівник бібліотеки Колюмбійського університету, відбув шестиденну голодівку на знак протесту проти ув'язнення трьох дисидентів в психіятричних заведеннях в СССР. В інтерв'ю з Гарланом Ґрінманом, репортером університетської газети „Колюмбія Спектейтор", В. Севрукас заявив що ціллю його голодівки яку він розпочав минулої п'ятниці, 5 грудня, і закінчив в середу, 10 грудня, в „День Людських Прав", згідно з проклямацією президента Форда, є добитися звільнення Леоніда Плюща, Зиновія Красівського і Міндавґаса Тамоніса, яких совєтські власті запроторили до психіятричних закладів за те, що їхні погляди не сходяться з офіційними поглядами режиму, — заявив Севрукас. Красівський, пояснив Севрукас, був ув'язнений за участь в Українському Національному Фронті, який був пов'язаний з Національним Демократичним Рухом, що його членом є рівнож д-р Андрей Сахаров.

Вацис Севрукас

Севрукас, якого недавно совєтські власті „видворили" з СССР, був два рази запроторений до психіятричних закладів і раз ув'язнений за це, що він описав своє „лікування" в психіятричному заведенні. Він сказав, що лікарі були визначили його недугу як „манію марксизму і облудне шукання за правдою". Севрукас сказав, що на його думку, в совєтських в'язницях, концтаборах і психіятричних заведеннях перебуває близько 10,000 політв'язнів. Багатьом з них насильно впорскується шкідливі ліки.

Минулого року Севрукас відбув 29-денну голодівку під час світової харчової конференції. Він рівнож бере участь в акції за звільнення Віталія Рубіна, відомого науковця, якого Колюмбійський університет запросив на викладача, але якому совєтські власті не дозволяють на виїзд.

ПРЕМ'ЄР П. Е. ТРУДО МАВ ЗУСТРІЧ З УКРАЇНЦЯМИ АЛБЕРТИ

Вінніпеґ (КУК). — Дня 20 листопада ц.р. в Домі Української Молоді в Едмонтоні відбулась понад 2-годинна зустріч українських громадян Едмонтону і Алберти з прем'єр-міністром Канади П.Е. Трудо. Після нарад відбутих 12 вересня 1975 з Екзекутивою Централі КУК у Вінніпеґу, це була друга важлива зустріч прем'єр-міністра Канади з українською громадою в Канаді цього року. Прем'єр-міністер брав участь у цій зустрічі в товаристві сенатора Е.А. Гейстінґса, спеціяльного асистента Р. Роберта і бувшого федерального посла з Алберти А. Сулятицького.

Прем'єр П. Е. Трудо

Програма зустрічі складалась з трьох головних частин: Пресової конференції, в якій крім українців приймали участь представники англомовної преси, радіо і телевізії. Прийому-зустрічі з представниками українських Церков і громадських організацій в приявності біля 100 представників, і зустрічі з ширшою громадою, в якій брало участь понад 500 осіб. Під час пресової конференції Прем'єр-міністер між іншим висловив запевнення, що помимо заповідженої акції уряду для поборення інфляції, бюджет передбачений для проєктів багатокультурности не буде зменшений, і дав вияснення в справі інтервенцій в обороні людських прав і національних прав в Україні під совєтським режимом.

Українська громада на цій зустрічі була репрезентована Владиками Митрополитом УГПЦеркви Андреєм, єпископом УКЦеркви Нілем Саварином, Управою Провінційної Ради КУК під проводом її голови інж. М. Бойка і Управою Едмонтського Відділу КУК під проводом адвоката В. Підручного, враз з представниками численних місцевих організацій, які входять до складу цього Відділу. З-поза місцевих Відділів КУК були заступлені: Калґари — провінційний посол Кушнір, Летбридж — д-р Шолдра і о. Л. Сивеньким, Веґревил — О. Гордей, Торгилд — Б. Татарин і П. Волощук і Редватер — В. Рожак. Прем'єр-міністра привітав господар зустрічі адвокат В. Підручний, а подяку висловив адвокат І. Брода. Р. Осташевський був господарем мистецької програми, в якій виступали хор, оркестра і танцювальна група „Дніпро" під мистецьким керуванням Р. Солтикевича. Під час пресової конференції забрали слово: голова Об'єднання Письменників „Слово" мгр Ю. Стефаник і представники студентства з Б. Романюком на чолі.

„Совєтська дилема" буде темою курсу проф. Я. Білинського на Колюмбії

Ню Йорк. — Починаючи від 16-го січня до 31-го травня, 1976-го року проф. д-р Ярослав Білинський, професор політичних наук при Делаварському університеті, читатиме курс про національні проблеми в СССР на Колюмбійському університеті. Курс, за який можна одержати три кредити, носить назву „Національна ідентичність і політична інтеґрація: совєтська дилема". Він читатиметься кожного четверга від години 2:10 до 4:00 по полудні.

Основну тему курсу, згідно з проголошеною програмою навчання, буде аналіза внутрішніх напружень і конфліктів в СССР в результаті натиску національної свідомости в неросійських республіках на центральні адміністративні власті і політичні установи.

Обзнайомлення з політичною системою СССР хоч і побажане, не конечне. Рівнож знання російської або будь-якої з інших неросійських мов народів СССР — не конечне, хоча студенти, які знають одну або більше мов народів СССР, зможуть користуватися джерельними матеріялами в цих мовах. Особи зацікавлені курсом можуть контактуватися в справі реєстрації та інших інформацій з проф. Білинським в:

Department of Political Science, University of Delaware, Newark, Del. 19711 (тел.: 302-738-2355).

Джордж Міні знову докоряє Президентові і Урядові за Солженіцина

Вашінґтон. — Джордж Міні, президент Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Орґанізацій (АФЛ-СІО), виступаючи на Сесії Сенатської Комісії для закордонних зв'язків, прочитав засекречену нотатку писану до президента Джералда Форда в часі коли Александер Солженіцин був гостем Джорджа Міні і, перебуваючи у Вашінґтоні, бажав зустрінутись з Президентом ЗСА. Записка перестерігає президента Форда, що якщо він прийме на авдієнції Александра Солженіцина то це неґативно вплине на політику детанту. „Ось маємо чорне на білому", — заявив Міні Сенатській Комісії. „Ми не бажали образити комісарів і тому плюнули в обличчя людині яку наш Державний департамент називає, можливо саркастично, захоплюючою серед росіян". Джордж Міні заявив, що Совєтський Союз використав політику детанту на те, щоб діґнати Америку в стратеґічному озброєнні і щоб створити неспокій серед народів так званого „третього світу". Міні ще раз висловив своє розчарування тодішнім поступуванням відповідальних урядовців, які дораджували президентові Фордові не прийняти А. Солженіцина, який був персональним гостем Міні та який критично висловлювався про політику детанту.

Записку, яку прочитав Міні на Комісії, написав Джордж С. Сирінґетін, екзекутивний секретар Генрі Кіссінджера, до ген. Брента Сноекрофта, який був в тому часі дорадником Президента в справах національної оборони. Джордж Міні не виявив звідкіля він одержав цю записку.

Українські професори взяли участь на всеканадській конференції про двомовність

Кінґстон, Онт. (ОУПС) Заходами Дорадчого Комітету Канадської Ради в Оттаві під головуванням проф. В. Г. Кунса зорганізовано в днях 28 листопада ц.р. всеканадську конференцію вчених на тему білінґвізму (двомовности) в усіх його індивідуальних і інституційних виявах. У конференції, що відбулася в приміщеннях Доналд - Гордонового Центру Квінського університету, взяло участь півсотні спеціялістів - професорів канадських університетів у ділянках мовознавства, психології й соціології. З українських професорів були запрошені й взяли участь у конференції: д-р Яр. Рудницький із Вінніпеґу, що доповідав про індивідуальний і інституційний білінґвізм, і д-р Метро Ґулуцан із Албертського університету в Едмонтоні, що доповідав про мову й культуру. Одна з дуже важливих доповідей на конференції — „політика й практика мовного плянування в Канаді" проф. Ч. В. Гобарта з Албертського університету в Едмонтоні торкалася не тільки справи „офіційних" мов — французької й англійської, — але й мов інших етнічних груп у Канаді. В цій справі проф. Гобарт закінчив свою доповідь словами: „Інший важливий крок (у мовному плянуванні в Канаді) було б відновлення концепції „реґіональних" (обласних) і льокальних офіційних мов, що за неї боровся Яр. Рудницький (на терені Королівської Комісії) від 1967 року. Немає сумніву, що на далеку мету народ вивчає мови, корисні для нього, і що власне такі мови мають усі дані для вдержання себе при житті. Тому справжня політика багатокультурности мусить змагати до вдержання меншинних мов в центральних і периферійних сферах громадського життя. Рудницький дав чотири основні критерії обласних офіційних мов . . . і введення їх у життя було б значним поліпшенням якости комунікації у багатьох випадках; а тому що Канада стає що раз то більше багатомовною, переклад офіційних документів (на обласні мови, в тому й українську), не ставив би ніяких труднощів у практичному житті й державному мовному плянуванні". — Кінґстонська конференція у справах двомовности — перша наукова конференції того роду в Канаді, пройшла з великим успіхом й матиме безпечно вплив на розроблення питань білінґвізму в усіх його виявах у майбутньому.

ПАССЕЙК ВІДЗНАЧИВ 60-РІЧЧЯ ВІДДІЛУ УНС

Пассейк, Н. Дж. (с.г.) — Понад 180 осіб зібрались тут в неділю 7 грудня ц.р., до привітної залі Української Централі, щоб відзначити 60-річний ювілей місцевого 42-го Відділу УНСоюзу, Т-ва імені Тараса Шевченка. Бенкет розпочато співом американського і українського національних гимнів, при фортепіяновому супроводі пластунки Марти Шраменко. В імені Управи Відділу гостей привітав голова Іван Влиха, передавши дальше ведення програми бенкету Василеві Мочулі. Вступну молитву провів настоятель УПЦеркви св. Вознесіння в Кліфтоні о. протопресвітер Теодор Форостій.

Про многогранну і жертвенну працю Відділу на протязі 60-ти років у всіх ділянках, союзовій і суспільно-громадській говорили у своїх доповідях Петро Головачук — секретар Відділу на протязі сорока років, й інж. В. Вакалець. За його словами Відділ заложено 2 січня 1915 року і тоді він нараховував 9 членів. Сьогодні цей Відділ має понад 600 членів. За час свого існування Відділ переслав до Канцелярії УНСоюзу понад один мільон долярів членських вкладок. Заслуги за ріст Відділу та його фінансову господарку промовець приписав секретарові Відділу Петрові Головачукові.

Петро Головачук

Ювілейну промову виголосив головний предсідник УНС Йосип Лисогір. Згадавши про тяжкі початки українських поселенців, історія яких добігає до повних сто років, промовець вказав на величезні досягнення УНСоюзу і з ним української громади в Америці і Канаді. Привітання ювілятові виголосили Іван Буртик в імені місцевого Відділу УККА, Стефан Покора — голова Української Централі, й Іван Хомко — голова Окружного Комітету Відділів УНС. Ювілейний Комітет одержав багато писемних привітів, між ними від бувшого головного секретаря УНС д-р Ярослава Падоха.

(Закінчення на стор. 4-ій)

СТВОРЕНО ФУНДАЦІЮ ІМЕНИ І. П. БАГРЯНОГО ДЛЯ УТРИВАЛЕННЯ ТВОРЧОСТИ НАДДНІПРЯНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

Джерзі Сити (Л.В.) — Підсумовуючи 30-річчя перебування масової еміґрації з Наддніпрянщини у Вільному світі, українське жіноцтво, яке в ідейний, організаційний, чи який інший спосіб пов'язане з УРДП (Українською Революційно - Демократичною Партією) та прихильне їй, виступило на травневому З'їзді цієї партії в Торонті з амбітним і важливим проєктом — створення півмільйонової Фундації ім. Івана П. Багряного, щоб в той спосіб покласти міцну фінансову базу для видавничої діяльности цього середовища — діяльности, скерованої на утривалення для майбутньої історії здобутків цієї еміґрації за останні 30 років — видавання книг про визначних українських діячів на тлі важливих етапів у історії України останнього півсторіччя. Інформували про це редакторів „Свободи" під час своїх відвідин у редакції минулого тижня представники Фундації: п-ні Галина І. Воскобійник, голова, п-ні Ніна Г. Гречнів, секретар, та д-р Михайло Г. Воскобійник, голова УРДП і член Управи Фундації ім. І. П. Багряного.

Думка про створення Фундації виникла на Сьомому З'їзді УРДП в колах прихильниць цього середовища, які відчули потребу включитися в активнішу працю цієї політичної організації, перейняті важливістю Міжнародного Року Жінки, у спосіб оригінальний і самостійний, тим більше, що гасло З'їзду: „Час на перегляд, час на зміни", кликало, власне, до чогось нового, до певних „змін" в дотеперішній діяльності, бо „мав зреалізуватися новий об'єм праці". Плян створення Фундації також обіцяв майже негайні добрі наслідки, а це вже відразу давало надії на стимулювання все ширших кіл прихильників і прихильниць цієї ідеї — і справді, вже на самому З'їзді зібрано і деклярування майже 20 тис. долярів на Фундацію, а імпреза 23-го серпня ц.р. на оселі ОДУМ'у „Київ" у ЗСА дала її наступних кілька тисяч. Ця імпреза — святкування Міжнародного Року Жінки відбулася заходами Жіночого Товариства Прихильників Фундації ім. І. П. Багряного, що його головою є п-ні Ніна Г. Гречнів, а секретарем Ф. Підопригора з Канади та при

Представники фундації ім. І. П. Багряного під час відвідин у „Свободі". На фото (зліва): пані Ніна Г. Гречнів, проф. д-р Михайло Г. Воскобійник, ред. Людмила І. Волянська і пані Галина І. Воскобійник.

великій участі одумівської молоді. З палким словом-закликом до земляків про важливість цього почину, особливо звертаючись до молоді і жіноцтва, виступила в час цих святкувань п-ні Галина І. Воскобійник, говорячи про пророблену працю і найближчі пляни праці, що вже дала Фундації 30 тисяч долярів у підсумку, а наступних 10 тис. здекляровано. Отже разом — 40 тисяч.

Фундація, — інформував д-р М. Г. Воскобійник, — звільнена від федерального податку, зачартерована в ЗСА і в Канаді, а Філії її також вже існують в Англії, Австралії та Німеччині (намічається філія також у Австрії). Фундацією охоплені міста: Філядельфія, Ню Йорк, Торонто, а осередки Чікаґо, Міннеаполісу, Клівленду також активізуються в цім напрямку. Здобувши ж визначену суму, з відсотків капіталу буде фінансуватися видавнича діяльність, яка розпочнеться повним виданням творів (10 томів) Івана

(Закінчення на стор. 4-ій)

Надгудсонська Округа УНС матиме цієї суботи організаційні збори

Джерзі Сити, Н. Дж. Окружний Комітет Відділів УНСоюзу, президію якого очолюють Степан Островський — голова, Михайло Жук — секретар і Володимир Бутковський — касир. інформує, що в суботу, 13-го грудня ц. р. о год. 7-ій вечора тут в приміщенні Українського Народного Дому при Фліт і Окланд евеню, відбудуться організаційні наради Округи, метою яких є обговорення організаційного пляну праці і підсумки організаційної роботи в 1975 р. У зборах зобов'язані взяти участь голови, секретарі, касири та інші урядовці Відділів, як також конвенційні делеґати. Про справи УНСоюзу інформуватимуть на зборах члени Екзекутивного Комітету і обласний організатор Василь Оріховський.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

В Тижні Людських Прав

Сьогодні, 10-го грудня, починається в Америці проголошений президентом Джералдом Фордом мабуть перший в історії цієї країни Тиждень Людських Прав із двома спеціяльними днями: Днем Загальної Декляраціі Людських Прав сьогодні, 10-го грудня, та Днем Хартії Прав у понеділок, 15-го грудня.

Очевидно, що Америка зі своєю системою і зі своїми неперевершеними вольностями є цілком певно останньою країною в світі, яка потребувала б такого Тижня Людських Прав для себе самої. Для тих, що зазнали всіляких знущань і переслідувань на інших континентах, часто здається, що Америка має навіть забагато тих вольностей, або щонайменше дозволяє зловживати ними на шкоду народу і країни. Тим не менше цей Тиждень має великий глузд.

Починаючи від Першої світової війни в світі приспішено розвивається цілком нова ситуація, яку чи не найстисліше з'ясував свого часу президент Джон Ф. Кеннеді, говорячи про „взаємозалежність" всіх країн і народів. В наслідок неймовірного розвитку технології та, зокрема, комунікаційних засобів, світ сьогодні в цьому відношенні є „менший" від одного февдального князівства в середньовіччі. Сьогодні вже немає і не може бути „хати скраю" в жадному відношенні. Тим то і нехтування та порушування людських прав в будь - якій країні, в будь - якій закутині світу сьогодні є загрозливе і для всіх інших, бо може причинитися до революції, яка в теперішніх обставинах могла б перетворитися в погубну для всіх нову світову війну.

Власне в цьому сенсі президент Форд і проголосив Тиждень Людських Прав. Ми, українці, маємо подвійну причину максимально використати цей тиждень. З одного боку ми повинні саме в цьому тижні знову і знову довести до відома нашим співгромадянам брутальне заперечування людських прав окупаційними совєтськими режимниками в Україні. Тим ми зробимо добру прислугу й самій Америці, яка навіть за словами її власних лідерів не може почуватися вповні ані вільною, ані безпечною, як довго існує неволя в будь - якій частині світу. З тих самих міркувань кожний з нас, відповідно використовуючи Тиждень Людських Прав, зробить добру прислугу і для себе самого та для своїх нащадків.

Наша рушійна сила

Століття історія українців в Америці, зокрема вже майже 82-літня історія Українського Народного Союзу свідчать, доказують і переконують, що головною рушійною силою всієї української активности в цій країні завжди був Рідний Край — Україна. Від перших наших піонерів починаючи, а на найбільшому розквіті нашого життя і активностей вже за „наших часів" кінчаючи, Рідний Край завжди викликав найшляхетніші почування, спонукував до організації, до жертвенности, до діяльности, що часом сягала подивугідної самопосвяти. Ці почування наших піонерів висловив простими, але як же вимовними словами один з наших вуглекопів у надрукованому в „Свободі" під кінець минулого сторіччя віршику: „Під землею я працюю, гріб собі копаю, щоб Вам хату збудувати у Рідному Краю!"

Праця і вклад американських українців у допомогу та в змагання рідного народу охоплювала всі можливі ділянки суспільного життя, діяльности і, зокрема, жертвенности. Сторінки багатьох десятків річників „Свободи" заповнені довгими списками жертводавців на прерізні цілі власне для „Старого Краю", від дзвонів і поводян в рідному селі починаючи. Рідний Край, його оборона та допомога рідному народові були в начал і завершували кожну активність американських українців зокрема між двома світовими війнами. Недаром американські доляри в націоналістично - революційній говірці в Західній Україні називались „мишугами" в честь великого подвижника справи Рідного Краю серед американських українців, д-ра Луки Мишуги. Сміло можна твердити, що в тому часі, як і раніше, Рідний Край був у кожному ділі і в кожній пожертві українців у Америці.

Тому то з великим жалем, смутком і тривогою доводиться стверджувати, що той Рідний Край від деякого часу ми помітно починаємо відсувати на дальший плян. Раніше все, що ми починали і виконували, робили в ім'я і для Рідного Краю. Сьогодні в начал і наших починів кладуться все більше і більше наші власні потреби, потреби нашої громади, не так з думкою її поширення, скріплення і поглиблення для тієї мети, щоб вона могла успішніше і продуктивніше продовжувати свою допомогу Рідному Краєві, але із згаданих уже власних потреб самих для себе. Маркантним прикладом цього може послужити факт, що наша громада вже два місяці мовчить на розпачливий заклик-звернення священика - мученика Василя Романюка з мордовського каторжного табору, щоб допомогти йому вимогти від його совєтських гнобителів, щоб дозволили йому мати і користуватись Біблією!

Колись кожний судовий процес націоналістів - революціонерів у Західній Україні, кожна народовбивча акція совєтських режимників - окупантів на Наддніпрянщині викликали серед українців у Америці величезне зрушення й спонукували до багатьох інтервенцій в Уряді у Вашінгтоні та до масових акцій по громадах і до нової жертвенности. Рідний Край був справді найбільшою рушійною силою. Сьогодні ми самі немудро відсуваємо цю силу на другий плян та дивуємось, що поодинокі наші акції вже не мають в громаді такого відгомону, на який вони заслуговували б.

У цій ситуації відрадним явищем є виразні познаки, що наша молодь, можливо, інстинктовно, відчуває перводжерело нашої сили і активности в почуваннях і думках про Рідний Край та на цьому базує свої почини.

М. Платковський

МАЙБУТНЄ ЕСПАНІЇ

Після смерти Франка дві теми займають увагу міжнародної преси: характеристика померлого генералісимуса і політичне майбутнє Еспанії.

Щодо першої теми, то в пресі західньо - демократичного світу (не говорячи, звичайно, про т. зв. комуністичний бльок, в якому тріюмфують, очікуючи розвитку подій у напрямку „комунізації" Еспанії) ледве чи можна знайти якийсь голос симпатії до п о м е рлого Франка. Відійшов бо диктатор, представник деспотичного режиму, який твердою рукою керував долею свого краю і не допускав до голосу й участи в правлінні не тільки комуністів, але й демократичних соціялістів чи якісь хоч трохи ліберально-демократично настроєні кола суспільства. Згадуючи про безумовно позитивний для демократичного світу факт, що Франко не встряв у війну по боці Гітлера й Муссоліні, різні автори вважають, що зробив він це не з переконання, а з вирахування, закидаючи головним чином ЗСА, що їх політика певної підтримки для Еспанії після Другої світової війни допомогла втриматися режимові Франка. Натомість спеціяльно підкреслюється той факт, що Франко виграв громадянську війну в кінці тридцятих років завдяки допомозі нацистської Німеччини і фашистівської Італії.

Невідомо, звичайно, чи зданий лише на свої власні сили Франко вийшов би переможно з довгої і повної великих жертв (і з одного і з другого боку) громадянської війни. Але тут приходить „другий бік медалі", про який здебільшого майже зовсім замовчується — правдоподібно тому, що переживаємо тепер еру „мирного співіснування" поміж демократичним Заходом і комуністичним та диктаторсько-тоталітарним СССР. Замовчується тепер про ту величезну допомогу зброєю, інструкторами і цілими військовими відділами, що їх давав СССР противникам генерала Франка під час громадянської війни. Замовчується про ті „інтернаціональні бриґади", які билися проти Франка і до яких ішли комуністи або їх прихильники з країн усього світу. Замовчується той факт, що якби в еспанській громадянській війні перемогли були противники, то, очевидно, в цій країні ще в кінці 30-х років було б встановлено комуністичну диктатуру.

Не будемо говорити на ту тему що краще: ліва чи права диктатура? Прихильники справжнього демократичного світогляду повинні осуджувати і відкидати всяку диктатуру, всякий режим, при якому немає свободи для людини і для народу чи для багатьох народів. З нашого українського погляду мусимо особливо осудити той факт, що централістична влада Франка не хотіла дати національних свобід для катальонської баскської меншости, хоч ці меншості не ставили навіть вимог відокремлення від Еспанії, а домагалися лише автономістичних прав головно в ділянці культури і мови. Таким чином, консервативних і католицьких басків відкинуто в час громадянської війни до табору противників Франка.

По Другій світовій війні Франко, втримавшись при владі понад 30 років, віддавав все таки не абиякі послуги західнім демократіям. Хоч би тим, що дав для ЗСА воєнні бази, або тим, що на випадок конфлікту поміж Заходом і Сходом був би, очевидно, по стороні Заходу. Він не мав якихось експансивних плянів і ні в чому не загрожував безпеці Заходу, як це було і є (помимо „співіснування") з СССР. Та внутрішній режим Еспанії не відповідав світоглядові західніх демократій. І тому всі заходи Франка, щоб Еспанія стала членом НАТО або західньо - европейської Спільноти не мали успіху. Від Франка вимагалося, щоб він здемократизував свій режим, після чого його, мовляв, приймуть до своєї родини західні демократії. На це Франко відповідав (слушно чи неслушно — це інша річ) що зміна режиму має в собі ризико кинення Еспанії в обійми комуністичної диктатури.

Що було правильнішим: прийняти Еспанію Франка до лона західньо- демократичних інституцій і потім впливати на нього в напрямку демократизації режиму, чи чекати на його смерть, після якої має прийти, як тепер дехто сподівається, демократизація режиму в Еспанії?

І тепер ми доходимо до другої теми, яка хвилює світову опінію. Якими шляхами піде розвиток внутрішніх подій в Еспанії? Від її нового правителя з титулом монарха, Хуана Карльоса, одні очікують демократичних реформ. З другого боку на нього будуть тиснути давні соратники Франка, які ще мають владу у своїх руках, щоб він залишив непорушним (або майже непорушним) дотихчасовий стан речей. І в одному і в другому випадкові перед Еспанією стає мариво нової громадянської війни. Бо не треба забувати, що еспанські комуністи (які знаходяться закордоном або в підпіллі і яким, безумовно, не забракне „дружньої допомоги" Москви) вже підносять голову. Вони не хотять „якоїсь там" демократизації, вони просто хотять захопити владу у свої руки.

Не треба забувати труднощів, які виникають (знову ж таки з уваги на російсько - совєтський імперіялізм) при переході від диктатури правого напрямку до демократії. Греція, — принаймні покищо — уникнула комуністичної загрози. В Португалії події розвиваються більш бурхливо, і сьогодні ще ніхто не може сказати, яке майбутнє чекає цю країну, в якій активна і підтримувана з Москви комуністична меншість вперто добивається захоплення влади. І цей португальський приклад вказує на те, що було б ліпше, якби демократичні реформи і зміни в режимі ставалися в Еспанії поступово, а не так раптово, як це сталося в Португалії, що дало можливість португальським комуністам здійснювати свої ворохобницькі пляни .В кожному разі, справжні демократи в Еспанії (як і тепер в Португалії) мусіли б одержати ефективну допомогу від демократичного Заходу, щоб могти оборонитися від комуністів, яким помагає Москва. Це лежить в інтересах саме демократичного Заходу. Бо в якій ситуації опинився б цей Захід, якби Португалія, а по ній і Еспанія потрапили б під владу комуністичної диктатури, слухняної вимогам з Москви?! В якій ситуації опинилась би передусім західня Европа, де не тільки в Португалії і Еспанії мають місце комуністично - московські диверсії, але і в інших країнах, як Італія і Франція, комуністи мають велику силу?!

Як не дивно, але виходить, що про ці небезпечні справи більше думають в Пекіні, аніж у столицях західньо-демоуратичного світу...

Іванна Рожанковська

ВОНА БУЛА НАМ РІДНА

Слово голови СУА на панахиді по бл.п. Олені Лотоцькій 5 - го грудня 1975 року.

Сумно кінчиться ювілейний рік Союзу Українок Америки. Відійшла у вічність його основниця, останніх десять років почесна голова, найвизначніша жіноча постать в історії української еміграції в ЗСА. Померла Олена Лотоцька, людина шляхетної вдачі, розумна провідниця, невтомна організаторка. Протягом довгих років вона очолювала СУА, була співосновницею центральних громадських організацій і займала в них провідні пости.

Від ранньої молодости, як дочка, а опісля дружина священика, Олена Лотоцька жила серед народу, пізнала його, розуміла його проблеми, співчувала його недолі та відчувала його психіку. Українське жіноцтво на еміґрації найшло у ній свою опікунку і провідницю.

У 1925 р., коли їй було 31 рік, прийняла на себе обов'язок секретарки і організаторки заснованого тоді СУА і від того часу її життєвий шлях був пов'язаний із ним до останніх днів життя. Вона стала душею і серцем цієї організації, ініціяторкою усіх найважніших починів.

Творити крайову жіночу організацію в еміґраційних обставинах не було легко. Приходилось переконувати жіноцтво про потребу громадської праці, приєднувати та вишколювати співробітниць. Олена Лотоцька працювала невтомно, об'їздила всі осередки українського поселення в ЗСА і її щирі ввічливі слова з'єднували членство. Діяльність, якій Покійна присвятила стільки зусилля, мала великі успіхи, одначе ці успіхи, що проявлялися у постійнім рості організації, ставили все нові вимоги, приносили нові обов'язки.

З гуртом ідейних співробітниць Олені Лотоцькій удалось поставити організацію на відповідному рівні та запевнити їй передове місце в українській громаді. З її ініціятиви скликано у 1932 р. перший в Америці Український Жіночий Конгрес; у 1933 р. закуплено збірку народного мистецтва, що внедовзі стане зав'язкою Українського Музею в Ню Йорку; у 1944 р. почало виходити „Наше Життя", єдиний жіночий журнал в ЗСА; у 1948 р. відбувся перший Світовий Конгрес Українського Жіноцтва в ЗСА, на якім створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій; у 1950 р. переселено з Европи 150 осіб — вдів з дітьми та самітних жінок і влаштовано для них захист у Філядельфії; у 1953 р. закуплено будинок для приміщення бюра СУА та збірки народного мистецтва. Олена Лотоцька гідно репрезентувала СУА у крайових американських жіночих організаціях, вона була речником жіноцтва в українських центральних організаціях.

Це важніші факти і дати — всіх їх не злічити. На них склалися дні, місяці, роки важкої праці, поборювання труднощів, посвята особистого життя. Духові і фізичні прикмети Олени Лотоцької стяли її призначенням. Добра бесідниця, вирозуміла, щира, чутлива, вона уміла промовити до людського розуму і серця, її вроджене почуття гумору ставало у пригоді тоді, коли не переконували поважні слова. Її ентузіязм передавався членству та з'єднував його, а це зобов'язувало її бути постійно серед жіноцтва та надавати напряму його праці. Репрезентативна жінка незвичайної краси та особистого чару, вона збуджувала респект і подив всюди, де виступала як представниця українського жіноцтва. Її незвичайна поява залишилась у пам'яті всіх, хто мав нагоду знати її. До сьогодні згадують її учасниці Конґресів Міжнародної Жіночої Ради у Фінляндії у 1954 р. і у Канаді у 1957 р.

Трудолюбиве життя Олени Лотоцької добігло свого кінця. Визначні громадські постаті знаходять своє місце у пантеонах слави державних народів. Їхню діяльність, ідеї, досягнення досліджують, пишуть про них книжки, прибивають пропам'ятні таблиці на будинках, де вони жили. У нашій еміґраційній дійсності люди, що трудились для народу і присвятили йому своє життя, часто забуті на старості літ. Олена Лотоцька збудувала собі за життя тривалий пам'ятник — велику і сильну жіночу організацію, що буде продовжувати її працю, зберігати в пошані її ім'я та передасть її спадщину дальшим поколінням жінок, що служитимуть тим самим ідеям — на славу Богові, для добра українського народу.

Відійшла у вічність Велика Громадянка, вірна дочка свого народу. Не голосять по ній дзвони Галицької Землі, не прийшли поклонитись її тіням ті, що разом з нею закладали і будували СУА та громадське життя поза межами батьківщини. Багатьох із них вже немає в живих, ті, що лишились, в похилому віці або знеможені недугою. З болем у серці і сльозами в очах вони прийняли вістку про смерть своєї провідниці. Жалобою вкрилась американська Україна. Олена Лотоцька відійшла від нас, та невмируща є людина, що живе у серцях людей, які залишились в живих. Олена Лотоцька живе і житиме у наших серцях і у великій справі, яку вона створила — в Союзі Українок Америки. Родині Покійної висловлюємо щире співчуття. Ми болієемо і сумуємо разом з ними — Олена Лотоцька була найкраща з усіх нас і вона була нам рідна.

Іванна Савицька

З МОГО ВІКНА

(Замість фейлетону)

Від деякого часу Пантелеймон Харлампович такий неспокійний став, такий нервозний. Розгортаючи вранці „Свободу" тремтливими сухими руками підсуває під ніс першу газетну сторінку і пильно за чимось шукає своїми кругленькими очима.

— Е, каже якось до дружини. — Знову є вістка. Будемо, Агафіє, ще багатими, згадаєш скоро моє слово...

А потім мовчки виготає із шафи старі заялозені календарі, пожовклі річники журналів, якісь листи, що їх назбиралося нівроку, потім поринає у шухлядах із старим мотлохом і врешті-решт виймає тріюмфально жовтий пакет, туго набитий загадковістю, із написом — „Вартісні папери".

— Ось тут наша фортуна, тут масток, треба тільки поспішати, щоб не було запізно.

Агафія не розуміє нічого.
— Який масток? Про що це ти, Леймончику, торочиш?
— Читала б ти „Свободу" уважливіше, то й питати не було б треба. Та вам, жінкам, не до грошових трансакцій, і не до торгівлі вартісними паперами. Для цього й Рік Жінки не поможе.

Ось гляди, причитуйся. Знову якісь акули із Вол Стріту проплили ріку Гудсон і до Будівлі УНСоюзу з вартісними паперами заплалися. А вони, ті акули, знають, де льокувати гроші, де ховати безцінні більйонові мастки. Накивають Ню Йоркові п'ятами й пиши пропало. Розсиплеться той Ню Йорк, розпадеться, невстоявшись на слабих бімах, а там, за Гудсоном, майже на засяг руки, розквітатиме нова біржа, нові грошові трансакції, нова торгівля вартісними паперами.

Агафія знизала плечима, подивилася на Леймончика веселими очима, та й сказала: — Та їдь уже, їдь, як намірився. На тридцяти центах світ тепер не стоїть. Погода гарна, „весняна", подивишся при нагоді,як наші люди там мучаться, як живуть на отій пустелі.

Пантелеймон Харлампович радий, жінчине благословення дістав, збирається у дорогу. Ще б тільки переглянути вартісні папери, чи всі в порядку, чи не закинулась якась посвідка, якась виказка ще з гімназійної лавки, якісь відзначення*... Ще б тільки метрику шлюбу віднайти, це вартісний папір, пролежав нерозривно повних п'ятдесят років. Це вже античний папір, унікальний, це „білий крук" сьогодні. На цьому знавці зараз таки розпізнаються.

Із Світового Центру підземкою Пат одна однісінька зупинка. Не диво, що акулам так легко сюди плисти. На першій вулиці Ексчендж Пантелеймон Харлампович висідає і ніби поринає в якийсь дивовижний світ.

Будинки тут модерні та високі, банк біля банку, мов гриби на галяві ростуть. Свіжо, просторо, чисто. Фабрика Колґейт (може навмисне) пахне яблуневим цвітом. А сонце гріє палить, гей би це була весна, а не осіння пора пізнього жовтня. А тут, уздовж тротуару, яблінки райські ростуть і квіттям рожевим замаїлися. Чи вірите в таку дивовижу? Ні не віриите. Я знаю, що ви не повірите, шкода й писати.

Панделеймон Харлампович стоїть перед УНСоюзом. Серце товчеться і валить, мов бубон на параді у наше славне століття. А може він щось поплутав, може це не наша Будівля, а будинок Об'єднаних Націй, високий, скляний, мармуровий, чудо якесь. А ось, у сусідстві, житловий будинок — хмарочос, де живе багато українців. Це про нього говорила Агафія.

Ще хвилинка, ще дві, і вартісні папери Пантелеймона Харламповича і Агафії — його дружини, примістяться у безпечному місці, де ні куля, ні вогонь, ні вода, де ніже злодій не матимуть доступу, щоб їх знищити.

Пантелеймон н а тискає ґудзичок, на третьому поверсі поринає у м'які килими, у ясні погляди гарних, привітних секретарок — і зразу повертається назад. Вартісні папери у жовтім полинялім коверті лишились неуважно на лавці й поїхали підземкою до Ньюарку...

* Та й магістерський диплом із курячого університету в таборі Берхтесґаден теж цінний тепер документ.

о. протопресв. Стахій Шадинський

50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ МИТРОПОЛИЧОЇ КАТЕДРИ СВ. ВОЛОДИМИРА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

(1)

У неділю, 28 вересня ц. р. катедральна парафія св. Володимира величо відсвяткувала свій Золотий Ювілей. У гарно написаній і добре виданій Пропам'ятній Книзі — на сторінці 26-ій внизу читаємо:

„Коли поневолений народ зберігає свою батьківську віру, свою мову, свою культуру і міцно їх тримається, то він у своїх руках тримає ключ від своєї в'язниці; ключами тими він зможе відкрити двері своєї в'язниці і вийти на волю. Втративши свою віру, мову, культуру — він позбавляється ключів до визволення і завжди буде невільником". Ці прекрасні думки професора — історика Біднова, неначе були основним мотом ювілейного свята катедральної громади.

Ювілейна програма розпочалась зустріччю з Преосвященним Владикою Митрополитом Мстиславом, якого супроводили з резиденції о. настоятеля катедри старші брати, іподіякони (студенти Духовної Семінарії) і діти парафіяльної школи з квітами, а парафіяни з хрестом і хоругвами. В дверях катедри привітали Владику Митрополита з хлібом і сіллю Йосиф Подґурський, голова Парафіяльного Уряду і Петро Милорадович, голова Ювілейного комітету.

В дверях храму вітав Владику Предстоятеля, о. протопресвітер Степан Біляк, настоятель катедри. Під спів урочистого „Достойно є", Владика увійшов до святочно прикрашеного храму, а за ним понад 600 вірних членів катедри і запрошених гостей з парафій Філядельфійського Деканату.

Після чину облечення Владики Митрополита Мстислава розпочалась Архиєрейська св. Літургія.

Владиці сослужили священики; о. о. протопресвітери — Степан Біляк, настоятель катедри, Артемій Селепина, голова Консисторії УПЦ в ЗСА, Теодор Форостій, настоятель УПЦ (св. Вознесення) з Кліфтону, Ню Дж., Стахій Шадинський з Філядельфії; митрат о. Андрій Двораківський, колишній настоятель катедри, а теперішній настоятель УПЦ (св. Успіння) з Нортгамптону, Пенс., о. протоієрей Иосиф Крета, редактор УП Слова (англійське видання) і професор церковного співу в Духовній Семінарії, о. протоієрей Михайло Земляченко, скарбник Консисторії УПЦ в ЗСА, о. протоієрей Франко Їсточин, секретар Владики Митрополита Мстислава і декан Духовної Семінарії св. Софії, о. протоієрей Михайло Борисенко, настоятель УПЦ (св. Покрови) з Філядельфії, о. Єлисей Гусар, настоятель УПЦ. (свв. Петра й Павла) з Ютика, Н. Йорк, о. протодіякон Володимир Поліщук з Лейквуд, Ню Дж. Пізніше прибули о. митрат Михайло Ярош з Коатесвілу, настоятель УПЦ (св. Духа), о. Леонард Куберський і о. протодіякон Павло Гринишин з Вілмінґтону, Дел., настоятель УПЦ (свв. Петра й Павла).

Мелодійно співав катедральний мішаний хор ім. О. Кошиця під керуванням п. Петра Куриленка, виконуючи твори українських композиторів. Катедральний храм був переповнений вірними — парафіянами катедри і гостями з сусідніх парафій, зокрема великим числом парохіян св. Покрови з Філядельфії.

Проповідь виголосив Владика Мстислав, висловлюючи свою радість з цього ювілейного свята, і похваливши працю Проводу парафії і вірних катедри, підкреслив їхню працю не тільки для своєї парафії, але й для всієї УПЦ в ЗСА. Сердечно вітав дириґента хору Петра Куриленка і всіх хористів за їх прекрасний спів. Побажав парафії дальших успіхів у праці, щоб вона завжди була зразком для інших парафій нашої Церкви.

В кінці св. Літургії виголошено Многоліття Владиці Митрополитові, Собору Єпископів, Проводу ЗСА, всім українцям в Україні і в розсіянні перебуваючим, настоятелеві Катедри, світському проводові парафії, співакам, прицерковним організаціям, всім вірним ювілейної громади і всім присутнім.

Далі проспівано „Вічну Пам'ять" спочилому Митрополитові Іоану Теодоровичеві, спочилим настоятелям катедри і всім спочилим вірним парафії.

Владика Мстислав вітав всіх, що підходили до цілування св. Хреста.

Точно о год. 2-ій по полудні того ж дня в репрезентативному ресторані „Каннстаттер Фолкс Ферайн" у Філядельфії розпочався святочний бенкет. Найпочеснішими гостями були: Преосвященний Владика Митрополит Мстислав, Гю Скотт з дружиною, сенатор ЗСА з Пенсилвенії, Франк Різзо, посадник Філядельфії, яких присутні на бенкеті тепло вітали вставанням з місць і бурхливими оплесками.

Програму бенкету започатковано співом всіма присутніми американського національного гимну. Владика Митрополит після відспівання гимну відмовив молитву і поблагословив страви.

Голова Ювілейного комітету Петро Милорадович виголосив вступне слово, сердечно вітаючи всіх гостей, а трохи згодом висловив подяку членам Ювілейного комітету за їхню працю в зорганізованні переведенні цього ювілейного свята. На бенкеті було 400 осіб.

(Продовження буде)

МІЖФРАКЦІЙНА НАРАДА І ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ УНРАДИ

Мюнхен (УІБ). Дня 11-го листопада 1975 року відбулася тут в приміщенні УНРади при Дахауерштр. 9 Міжфракційна нарада, склікана президентом УНР в екзилі М. Лівицьким. В нараді взяли участь представники п'ятьох фракцій. Метою наради була справа обговорення ситуації, що створилася після смерти голови Президії УНРади бл. п. інж. С. Довгаля і секретаря Президії бл. п. інж. С. Мелінської. Під час наради представники Фракцій обмінялися думками, після чого одноголосно схвалено плян діяльности на майбутнє.

Цікава доповідь

На запрошення Т-ва Прихильників УНР в Рочестері, Н. Й., тут 2-го листопада ц. р. виголосив доповідь відомий політичний і громадський діяч, ред. Іван Кедрин-Рудницький. Тема доповіді: „Ситуація в Україні й завдання української еміграції".

Доповідач з'ясував невідрадне становище, в якому опинилася наша Батьківщина від часу встановлення у ній совєтської влади. Колишня російська колонія Україна не скористалася з революції, а лишилась колонією, тисячекратно більше визискуваною, гнобленою не тільки фізично, а й духово.

Царський режим не рахувався з національними прагненнями України. Совєтський режим цю практику поглибив, зазіхаючи навіть на мову української людности, штучно її русифікуючи під гаслом: „Єдиний совєтський народ, єдина держава мова".

Протестуючі голоси українських інтелектуалів одразу ж придушуються. Тих, що насмілюються протестувати, запроторюють у невільничі табори, або ж у психолікарні, де здорову людину обертають на зламану й нездібну до боротьби, справді, хвору істоту.

На жаль, бувши на еміграції, ми не можемо впливати на розвиток подій на наших землях, проте тут ми повинні незламно додержуватись таких принципів:

Зберігати свою молодь, себто, не дати їй розпливтися у чужому міжнаціональному морі, проявляти цікавість до країни, де народилися їх батьки.

Вчити дітей української мови й українських традицій ще змалечку в хаті, посилати їх до українських суботніх шкіл, привчати до української книжки.

Старатися, щоб молоде покоління, скінчивши високі школи, увійшло в політичне й громадське життя країни нашого поселення, вибивалось на чолові посади сенаторів, конгресменів, посадників і радних міст, бож через них можна буде в тій, чи іншій мірі впливати на урядові чинники щодо захисту української визвольної справи на міжнародному форумі.

Берімо приклад з інших національностей, які мають своїх представників у державних політичних і законодавчих установах.

Другим нашим невідкладним завданням є домогтися консолідації всіх українських партій і груп, з'єднатись навколо Державного Центру в екзилі який існує вже 27 років і опертий на Універсалах Української Народної Республіки. Адже ці Універсали визнають і підтримують усі наші політичні партії, а на заваді консолідації стають не принципові питання, лише дрібні амбіції й чвари, бо повна консолідація вже було в 1948 році, то що на перешкоді стоїть тепер?

Після доповіді, присутні дали різні запитання доповідачеві, на які він відповідав.

М. Б.

Загальні збори Нюйоркського Відділу Т-ва за Патріярхат

В неділю, 9-го листопада ц. р. в залі Українського Народного Дому при Другій евеню в Ню Йорку відбулись Загальні Збори нюйоркського Відділу Т-ва за Патріярхальний Устрій Української Католицької Церкви. Голова уступаючої Управи Т-ва мгр Ярослав Щербанюк склав звіту доповідь з проведеної праці.

Крім голови Т-ва окремо звітували з фінансових справ Ярослав Пастушенко, який подав всі приходи й розходи, подавши суму зібраних грошей на збірку для нашого Патріярха Блаженнішого Йосифа. Інж. Оксана Щур склала звіт секретаря Т-ва, а д-р Іван Козак з переведеної контролі уступаючої Управи і подав пропозицію на уділення абсолюторії уступаючій Управі.

На основі виголошених звітів розвинулася дискусія. Дискутанти підкреслювали потребу більшого посилення праці, гострішої постави до тих, що не йдуть за ідеями Патріярха Йосифа, який бажає бачити Українську Католицьку Церкву патріярхальною, що є притаманне для всіх східних церков. Підкреслювано потребу скликання в найближчому часі Собору УКЦеркви, на якому були б миряни, священики, владики й монаші скупчення. Підмічено, що в наступному році, себто 1976 р., у Філядельфії має відбутись Євхаристійний Конґрес, до якого Т-во повинно солідно приготовитися, бо він може бути важливим для української Церкви. Окремо наголошено, що хтось поширює фальсифікат з підписами: д-ра З. Гіль, мгр Л. Піддубчишин і А. Бука, підриваючи авторитет нашого Патріярха. Також є поширювані інші памфлети з тою самою метою, щоб тільки угробити ідею помісности української Церкви у традиційній формі патріярхату.

Після дискусії й уділення абсолюторії уступаючій Управі обрано управу Т-ва у такому складі: Ярослав Щербанюк — голова, М. Галів, Я. Пастушенко. Ева Піддубчишин, Л. Зелик, Оксана Щур, Я. Савка, З. Рейнарович, І. Дзядів, З. Мацталір і Гр. Яремчук — члени Управи. Контрольна комісія: І. Козак, Марія Клячко і Александра Куницька. Рада Мирян: Йосиф Гірняк — голова, Р. Осінчук і І. Козак — члени. Фінансова комісія: М. Пирський, Зиновія Никифорук і Гр. Бакуменко. Товариський суд: В. Паліводa, О. Баран, Гулю і Богдан Воднар. Збори закінчено молитвою. Зборами проводила президія в складі: М. Галів — голова, І. Зелик — заступник і Л. Зелик секретар.

М. Г.

Відзначено 50-річчя СК „Русь" Ужгород, Закарпатська Україна

Нюарк. — 15-го листопада 1975 року — заходами УСТ „Чорноморська Січ" і Союзу Закарпатських Українців, тут в домі „Ч. Січі" відбулася святочна імпреза, якою скромно, але успішно відзначено 50-річний Ювілей одного із найславніших в історії українського спорту — клюбу, що ним був СК „Русь" Ужгород на Закарпатській Україні.

На жаль, досі українське суспільство дуже мало, або й нічого не знає про величні осяги СК „Руси", так в ділянці спорту, як і в ділянці його вкладу до пробудження і відродження національної свідомости українців на Срібній Землі. Ще живуть між нами живі свідки, кол. змагуни і члени СК „Руси" і вони можуть цілком успішно збагатити золоті сторінки історії українського спорту. Про це ми мали можливість переконатися на цій ювілейній імпрезі. Згідно з програмою вечора, святочні збори відкрив голова УСТ „Чорноморська Січ" — М. Стебельський, який привітав присутніх, між якими було ряд діячів Союзу Закарпатських Українців разом із його головою д-ром В. Комаринським. Дальше голова представив головного доповідача свята, кол. українського „Пеле" — Івана, Володимира Кобзяра. Колишній чоловий футболіст СТ „Україна" Львів, а пізніше „зірка-чарівник" українських симпатиків СК „Руси" виявився не меншим „чарівником" для присутніх учасників свята. В своїх спогадах п. Кобзяр вміло переніс їх думки в ці часи і країни де ця славна спортова дружина своєю високою технікою і блискучими перемогами в численних міжнародніх змаганнях, випростовували похилені хребти поневоленого українського народу. „Дітаючі учителі", так їх популярно називали (майже усі змагуни працювали учителями) через це, що наші футболісти їздили на гри до різних міст і країн-літаками, виявилися справжніми пробуджувачами національної свідомости українського народу на Закарпатті та у великій мірі спричинилися до історичного проголошення Української Закарпатської Державности. Доповідь п. Кобзяр розпочав поданням — з відповідними поясненнями — осіб, що в 1931 році входили до Управи СК „Руся", а ними були: А. Лавришин, А. Марко, сенатор Е. Бачинський, полк. С. Єфремов, дир. Н. Крайняк, С. Ключарак, інсп. Ю. Ревай, Береш, Кирбованець, А. Мерсій, В. Мужак, С. Комар, Ю. Лацанич, М. Лацанич, І. Шабельський, д-р В. Комаринський, В. Татинець, С. Ключарак, лікарі клюбу: д-р М. Долинай і д-р А. Бращайко. Почесними головами СК „Руси" були: губернатор К. Грабар і о. А. Волошин — президент. Тренер Базіка — в 1933 році Мазаль. В складі футбольної дружини виступали: О. Бокшай, В. Федак, О. Новицький — воротарі, П. Криж, І. Товт, В. Родик, Поличак — оборонці, Е. Іванчо, А. Вачо, А. Бендас, Ф. Куруц, Повшик — помічники, В. Ковач, В. Кобзяр, Шандор, Крайнек, И. Криж, М. Суковський, Ю. Хома, Горош, Махата, Кедар і Спевар (обидва не — українці) на пасники.

У цьому складі СК „Русь" здобула великі перемоги, між якими на відмічення заслуговує перемога з чемпіоном середньої Европи, що в тих часах був мадярський клюб з Будапешту — 4:1, коротко після перемоги мадярів у фіналі за згаданий чемпіонат в Італії з клюбом „Ювентус". Понад 10.000 тисяч українців заповнили стадіон в Ужгороді та ентузіястично вітали своїх улюблених переможців СК „Русь" на протязі років здобував чемпіонати Закарпаття і Словаччини, а в 1936 році після фінальної перемоги в Ужгороді 4:1 з клюбом „Братя Злін" ввійшов до найвищої кляси футболу Чехо-Словацької Республіки. Очевидно старші-братні чеські клюби не були прихильно наставлені до цього українського клюбу. Різними методами вони хотіли позбутися СК „Руси" (несправедливими суддівськими рішеннями) вже після першого сезону рішенням делегатів клюбів замість двох, рішено усунути з найвищої дивізії 4 клюби між якими був СК „Русь".

В дальшому ході своїх споминів п. Кобзяр наводив світлі і зворушливі факти, жертвенности, посвяти і патріотизму змагунів „Руси", які не тільки не були платними, але часто самі були щедрими жертводавцями на потреби СК „Руся". Змагуни цього українського клюбу були зразковими спортовцями, що їх наслідували тисячі українських юнаків по містах і селах Закарпаття. Завдяки активности цих спортовців тисячі приспаних окупантами українців відреклися москофільства і мадярофільства та включилися до національно-свідомого табору, в якому боролися і продовжують боротися за волю і самостійність України. Ці варті уваги, — факти, — наводили теж співбесідники п. Кобзяря, д-р Шандор, та кол. змагуни Е. Іванчо та Ю. Хома. Після доповіді і відповіді, на запити учасників свята, згідно з рішенням Управи УСТ „Чорноморська Січ" — голова М. Стебельський відзначив п. І. В. Кобзяра, за видатні заслуги для українського спорту, золотою ювілейною медалею і грамотою УСТ „Ч. Січ". Дякуючи за цю несподіванку, п. Кобзяр висловив гордість, що одержав це відзначення від УСТ „Чорноморська Січ", яке тут в ЗСА виконує, по змозі, подібну місію, як це в минулому здійснював СК „Русь" Ужгород. Ці святочні збори закінчилися спільним прийняттям, що його приготували юначки відбиванкової дружини „Ч. Січі" та товариською гутіркою учасників свята.

О. Твардовський

Володимир Ласовський — велика втрата

Коли людина залишає цей світ, то це те неминуче з чим живучі, просто не в силі погодитись, зокрема, коли цей відхід цілком несподіваний, або передчасний, в людських очах.

Мистець Володимир Ласовський до останніх днів призначеного йому шляху — жив ідеями. А в останньому, мов символічно, завершилася одна, мабуть, з багатьох ідей Покійного і всіх професійних українських музик — заснування Світового Об'єднання Українських Музик — СОУПРОМ. Покійний мистець відійшов від нас аж надто несподівано. Життя визначних людей є дуже часто незвичайне... Незвичайними є їхні стремління, почування, страждання і часто завершення їхнього життьового шляху. 11-го листопада над українською громадою повисла темною осінньою хмарою сумна і трагічна вістка — не стало Володимира Ласовського. Ця вістка, здавалась просто неймовірною! Особливо для тих, хто був в товаристві Покійного мистця лише день тому, а дехто може і декілька годин, не говорячи про трагічний удар для його родини. Не стало одного з тих, хто збуджував, захочував і закликав до того, що є українським; чи то слово, музика чи пісня — хоч був сам малярем! Ось тут я і клоню свою голову перед Покійним. Бож кому невідома сила слова, пісні та музики взагалі?!

Хай цих декілька рядків буде признанням за ту візію, зерно якої кинув разом із усім українським музичним світом на еміграції для майбутнього українського молодого покоління.

Іа Мацюк-Грицай

Успіхи наших мистців

Читаючи місцеву англомовну пресу, ми від часу до часу, знаходимо на сторінках української презвища, які осягнули професійно-наукові звання, призвища людей, які займають визначні становища в ділянках науки, мистецтва, або місцевої адміністрації.

Тижневик „Ірвінґтон Геральд" з 9-го жовтня ц. р. помістив на першій сторінці світлини і висліди мистецької Осінньої Виставки, яку надворі 5-го жовтня ц. р. влаштувала Асоціяція Ірвінґтонських Мистців. У виставці приймали участь мистці скульптури і малярі картин олійних та водяних фарб. Суддею цієї виставки був відомий мистець і вчитель малярства понад 30 років Лі Джексіс з Елізабету, Н. Дж.

Приємно було прочитати в цьому тижневику, що дві українки, членкині Асоціяції Діячів Української Культури, відділу Північного Ню Джерзі, здобули перше і друге місце за свої картини, серед десяток інших мистців, які брали участь в Осінній Виставці Ірвінґтону.

Пані Володимира Васічко здобула перше місце за картину в групі водяних кольорів, пані Осипа Яворська здобула друге місце в групі олійних картин і також друге місце в групі водяних кольорів.

Тижнева газета „Нюз Рекорд", що появляється в Мейплвуді, Н. Дж., 18-го вересня ц. р. вичерпно подала про 14-ту річну мистецьку виставку в Савт Орандж, Н. Дж. „Зустріньте Малярів", яка відбулася 14-го вересня ц. р. повідомляючи, що Володимира Васічко здобула друге місце в групі картин мальованих водяними фарбами.

Пані Васічко, як член управи АДУК, відділу Північного Ню Джерзі, зорганізувала виставку картин 15-ох місцевих українських мистців, що відбулася 19-го жовтня 1975 р. в УНДомі в Ірвінґтоні.

І. Г.

ПОЛІТИЧНА РАДА УККА...

(Закінчення зі стор 1-ої)

дораджував, щоб УККА, незалежно від СКВУ, продовжувало ту методу інформаційної діяльности на зовнішньому відтинку. Зокрема поручав обов'язково видати брошуру, яка з'ясувала би, як совєтський уряд не шанує, ламає та зводить на нівець власну конституцію, використовуючи її тільки для переслідування поярмлених Москвою народів.

З черги пані Дарія Степаняк доповідала про „Рік Жінки", зупинившись найдовше на участі українок у міжнародній конференції у Мехіко, скликаної саме під гаслом Року Жінки. Над обома доповідями розгорнулася дискусія. Пані Степаняк підкреслила у відповіді дискутантам, що всі учасниці міжнародної конференції у Мехіко їздили туди на власний кошт та що двері для участи в українській делегації були широко відкриті для всіх бажаючих активізуватися в тій акції. Підкреслювала успіх українських жінок у Мехіко — всупереч усім ворожим заходам комуністів.

Проф. І. Телюк зрікся передбаченої у денному порядку своєї доповіді на фінансово-економічну тему, щоб радше перенести її на наступне засідання Політичної Ради.

Останнім доповідачем був екзекутивний директор УККА мгр І. Базарко, який дав широкий і подекуди навіть детальний образ діяльности Екзекутиви та Головної Канцелярії в різних ділянках. Підкреслив участь УККА в справі акції оборони політичних в'язнів в СССР, активну участь в ювілеї 200-річчя Америки й 100-річчя Українського Поселення, допомогу, що її дав УККА українським громадянам, що на них донесла до уряду іміграції конгресменка Гольцман, як нібн проти „воєнних злочинців", — заслуги УККА для спровадження до Канади й ЗСА двох великих мистецьких ансамблів з Англії й Голляндії з повним їх моральним і матеріяльним успіхом, — підготову до видання кількох поважних творів, — безперервне видання „Українського Квартальника" та багато інших акцій на форумі Вашингтону чи внутрішньому українському форумі.

Засідання Політичної Ради, попереднє одногодинним засіданням її Президії, тривало від 1 до 6 години по полудні.

СЕНАТОР КЕЙС ПРОПОНУЄ...

Закінчення зі стор. 1-ої

му на ряд інших причин і проявів, які зумовляють конечність створення пропонованої ним комісії. „Ми одержали ряд тривожних вісток, що совєтські власті продовжують створювати труднощі для осіб, які бажають виїхати з СССР і з'єднатись з їхніми родинами на Заході та що совєтський уряд дальше інстигує шикани жидів і репресій політичних дисидентів", — заявив сенатор Кейс, додаючи, що гостра реакція уряду СССР проти резолюції, зголошеної урядом ЗСА в Об'єднаних Націях в справі загальної амнестії для всіх політичних в'язнів, кидає „аж надто яскраве світло" на становище СССР в справі людських прав. У світлі цих подій, сказав сенатор Кейс, виринає конечність для створення механізму слідкування за порушеннями людських прав в СССР.

В міжчасі, конгресмен Пітер В. Родіно з Ню Джерзі повідомив стейтовий Комітет Оборони Валентина Мороза, що його резолюції в справі цього ув'язненого українського історика та в справі Леоніда Плюща були передані Підкомісії Міжнародних Політичних і Військових Справ, яку очолює конгресмен Данте Фассел, демократ з Флориди. Ця підкомісія, згідно з листом голови Комісії Міжнародних Відносин Томаса Моргана до конгресмена Родіно, якого він переслав комітетові, плянує відбути переслухання в справі детанту з СССР та всіх інших справ, пов'язаних з ним, включно з питанням людських прав. В рамках цих переслухань, заплянованих на слідуючу сесію Конгресу, будуть розглянені резолюції в обороні Мороза і Плюща, — запевняє конгресмен Морган.

Минулого тижня Комітет Оборони Валентина Мороза у Вашингтоні повідомив, що конгресмен Едвард І. Кач, демократ з Ню Йорку, буде одним із свідків в справі В. Мороза під час заплянованих переслухань підкомісії Міжнародних Політичних і Військових Справ. Конгресмен Кач кількакратно виступав в Конгресі в обороні Мороза, Плюща та інших українських політв'язнів. Він рівнож брав участь в усіх маніфестаціях в обороні українських політв'язнів в Ню Йорку.

В листі до Комітету Оборони Валентина Мороза, конгресменка Фенвік закликає українську та інші громади до переведення якнайширшої акції для підтримки її і сенатора Кейса законопроєктів дорогою листів поодиноких осіб і організацій до своїх сенаторів і конгресменів.

СТВОРЕНО ФУНДАЦІЮ...

Закінчення зі стор. 1-ої

П. Багряного — „поета, письменника, політика і гуманіста, каторжанина совєтських тюрем, скитальця, лідера УРДП, Віцепрезидента УНР, який кожну хвилину свого життя віддав для народу" — говорив проф. Воскобійник. Редактором цього монументального видання має бути проф. Григорій О. Костюк з рамени Фундації і при співпраці письменницької організації „Слово".

Наступною особистістю, життям і творчістю якого має замір Фундація зайнятися, є Григорій Китастий — композитор, бандурист, диригент і діяч. Про його і його працю буде видана Монографія з великим нотним додатком всіх його композицій, обробок пісень тощо. З ініціятиви Жіночого Товариства Прихильників Фундації є плян зайнятися утриваленням співочої спадщини визначної інтерпретаторки української народної пісні, співачки Ганни Шерей, та інші проєкти.

За цією видавничою програмою є одна головна ідея: 30-річчя масової еміграції з Наддніпрянщини, — тому видавання відповідних творів буде постійно проходити під знаком підсумовування всіх здобутків, що еміграція зробила за цей проміжок часу, занотовуючи сліди її плідної праці, щоб передати цю цінну спадщину майбутнім поколінням, вживаючи для того широкі полотна книг про визначних українських діячів і головні визначні етапи в новітній історії України. Поява таких творів до деякої міри виповнить прогалину, яка заіснувала в літописанні подій, осіб і місць Центральних українських земель, які зовсім не охоплені низкою регіональних збірників, на зразок тих, що рясно появляються в останньому часі серед земляцтв західньо-української еміграції. Наддніпрянська еміграція, для якої справи регіональних збірників зовсім неактуальні з причин, які тоді пояснювали в цій нотатці, — бо для цього треба б було великої статті, або й низки статтей, — в той спосіб хоче сплатити данину добі й людям, що її у великій мірі формували, сподіваючись, що літопис такого характеру зблизнує деще однобічну досі появу таких творів серед нашої загальної широкої діяспори.

Для осягнення визначеної Фундацією півмільйонової суми, у пляні ентузіястів цієї справи, з яких п-ні Галина є перша, Управа Фундації ім. Івана П. Багряного плянує пожвавити вплати до неї через заклики в пресі (на відзначення тут заслуговує перше пресове звернення з Австралії), радіо, влаштування льотерей та перірізних імпрез, серед яких на терені ЗСА зокрема плянується найближча і найбільша — баль Прихильників Фундації і загального соборного українського громадянства 28-го лютого 1976 року у одній із великих заль „Амерікана" - готелю в Ню Йорку. Цей баль з інтернаціональним буфетом і забавою відбудеться під гаслом — відзначення заснування Фундації та матиме цікаву розвагову програму.

Члени Головної Управи Фундації І. П. Багряного, які відвідали „Свободу" 1-го грудня, висловили надію в імені Фундації, що все свідоме українське патріотичне громадянство підтримає цей їх почин та участю в їх імпрезах, закупівлею льотерійних квитків, вплатою датку на цю ціль уможливить Фундації досягти наміченої суми, щоб вона вже незабором взялася за виконання її сміливих і корисних загалові плянів. Вони вірять в успіх свого почину і в допомогу „тих, що не збайдужіли до національних громадсько-політичних справ і не збираються байдужіти!"

ПАССЕЙК ВІДЗНАЧИВ...

Закінчення зі стор. 1-ої

Мистецьку програму розпочало тріо положених бандуристів: Стефця, Петрусь і Юрчик Лучки, які відспівали дві пісні в супроводі гри на бандурах. Група танцюристів при Осередку СУМА в Пассейку під керівництвом Р. Статкевича виконала ряд народних танців, а пластовий співочий гурток „Кобза" під диригентурою А. Фарміги відспівав три пісні. Фортепіянове сольо виконала пластунка - юначка Марта Шраменко, а соліст - бандурист Стефан Палка відспівав кілька пісень. Всіх виконавців мистецької програми гості нагородили р'ясними оплесками, а найбільше оплесків зібрав гуморист С. Магмет. Зокрема вдалим був скеч його на теми УНСоюзу.

Майстер церемоній Василь Мочула представив понад 50 призних репрезентантів місцевих і позамісцевих організацій, представників Відділів Українських Братських Союзів, Відділів сусідніх Союзових Округ УНСоюзу та гостей за головним столом, за яким сиділи почесний крилошанин о. Володимир Білинський — парох УКЦеркви в Пассейку, о. протопресвітер Теодор Форостій — настоятель УПЦеркви в Кліфтоні, головний предсідник УНС Иосиф Лисогір з дружиною пані Марійкою, д-р Богданна Свистун, д-р Мирослав Бих, Іван Буртик, Стефан Покора — Українська Централя, представники Окружних Комітетів УНСоюзу д-р Василь Вереш — Округа Ню Йорк, Юліян Баранюк — Округа Нюарк, Стефан Островський — Округа Джерзі Сіті, Іван Хомко — Округа Пассейк, і Иосиф Ярема — Округа Перт Амбой. Також за головним столом сиділи голова Відділу Іван Блиха і секретар Петро Головачук.

Учасниками бенкету, крім головного предсідника Иосипа Лисогора, були головний секретар Володимир Сохан з дружиною пані Неонілею, головний касир мгр Уляна Дячук з мужом інж. Володимиром, головний організатор Степан Гаврищ та обласний організатор Василь Оріховський.

Перед закінченням бенкету члени Екзекутивного Комітету та обласний організатор В. Оріховський вручили почесні грамоти членам Управи Відділу за їхню довголітню віддану працю. Грамоти одержали: Петро Головачук — секретар, Іван Блиха — голова, Василь Марущак — заступник секретаря, Ласко Михайлишин — касир і Іван Хомко — член управи. Також почесні грамоти за довголітнє членство в Відділі вручено Анні Шафран і Катерині Головачук.

Подяку гостям за участь в ювілейному бенкеті склав голова Відділу Іван Блиха. Коротким словом та молитвою почесний крилошанин о. Володимир Білинський закінчив бенкет.

Бенкет був попереджений відправою св. Літургії, що їх відслужили о годині 12-ій дня парох УКЦеркви св. Миколая почесний крилошанин о. Володимир Білинський і настоятель УПЦеркви св. Вознесіння о.протопресвітер Теодор Форостій.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Перед концертом Ії Мацюк

Добігає кінця Рік Жінки і Рік України, але тема участи жінок у культуротворчому процесі — невичерпна. Ю. Брандес справедливо зауважував, що „народ зберігає позицію у світі і йде вперед доти, доки він у силі розвивати свою культуру". Великою мірою ця заувага мислителя стосується українки, як на Рідних Землях, так і за кордоном.

Такі думки насуваються у зв'язку з вісткою, що відома солістка-сопрано Ія Мацюк знову виступить на сцені. Її індивідуальний концерт відбудеться 20-го грудня в Українському Інституті Америки, під патронатом метрополітального Відділу Т-ва Українських Інженерів Америки. Солістка передасть частину прибутку на Стипендійний Фонд цього Відділу ТУІА, головою якого є інж. Т. Грицай.

Ія Мацюк

Ія Мацюк розпочала студії співу у відомої у Львові професорки Д. Бандрівської, продовжувала музично-вокальні студії у Віденській Консерваторії, у проф. Цотте та в оперного співака Граруга, який був професором співу в „Гохшулле фюр Мюзік". Спеціялізувалася як у камерному, так і в оперовому співі. Переселившись по війні до Бразилії, вивчала бразилійсько - португальський, французький та еспанський репертуар у відомого в тій країні професора співу й піяніста Мурільо де Карвальо. Одночасно вивчала й мови.

Після концерту для українського громадянства, на якому були представники бразилійського музичного світу, Ію Мацюк запрошено дати концерт з рамени поважного музичного товариства „Культура артістіка", що й відчинило українській солістці двері до великих театральних заль, радіо, телевізії та виступів із симфонічними оркестрами, — і всюди у програмах було зазначено „Украніана", себто українка. Крім того, брала велику участь у культурному українському житті в Бразилії. Увесь дохід з великого концерту передала на фонд Організації Визвольного Фронту; той концерт відбувся з участю відомого співака-тенора Любомира Мацюка.

Виступи на фестивалях, концертах, державних імпрезах — напр., виступ в честь тогочасного президента Бразилії ген. Дутри, концерти на телевізії, виступи із симфонічними оркестрами звернули увагу на Ію Мацюк провідних рецензентів Бразилії, д-ра Рікарді, композитора й муз. критика Ф. Міньоне, Ногейра, д-ра Мурісі та ін. Один із них писав: „Співачка з непересічним блискучим та експресивним голосом, доброю школою і добрим інтерпретаційним хистом. Це великий мистець, повна шарму і грації". Після гостинного концерту в Буенос-Айресі проф. Є. Онацький і письменниця Оксана Керч писали: „Ія Мацюк залишила в присутніх чудовий спогад", порівнюючи її з Оксаною Петрусенко. Під час свого першого турне в Америці й Канаді в 1957 р. Ія Мацюк виступала у 8 містах ЗСА та в Торонті й Монтреалі. Подібних концертових турне дотепер було три, не рахуючи частих виступів на академіях по різних містах Америки і Канади. Заслужені оплески зібрала солістка на концерті в Клівленді в 1971 р., в поклоні Лесі Україні, разом із хорами „Прометей" під диригуванням мгр В. Кардаша та Капелею Бандуристок Осередку СУМА під диригуванням П. Потапенка. В Чікаго брала участь в академії для вшанування пам'яті 500 замучених українок-героїнь у Кінгірі, передавши свій гонорар на „Фонд 500".

На концерт у Філядельфії відгукнувся в „Америці" сл. п. Роман Савицький: „Ія Мацюк — це щасливе поєднання повного, переливного голосу з тонким інтонаційним шліфом, правдивого музичного темпераменту з належним технічним вишколенням і врешті — широкого виразового діяпазону з інтуїтивним відчуттям меж та міри". Сл. п. Микола Фоменко втовував на сторінках „Свободи": Вона виявилася цілком сформованою, з великою вокальною культурою і прекрасним тембром голосу співачкою"... У „Свободі" з 3-го квітня 1959 р. музикознавець д-р Василь Витвицький, після концерту в Детройтському Інституті Мистецтв, подав таку характеристику Ії Мацюк: „Вона виявила риси, які не завжди бувають у співаків-солістів. Це вимогливе і дуже серйозне ставлення до завдань мистця-музики. Її мистецьке „кредо" було видне і в доборі творів, і в способі їх інтерпретації і в передання слухачам. Її мета — не вокальний попис, не блискотіння ефективними співацькими засобами, а виключно старання за добуття і передання змісту та ідей творів".

13-річне перебування у Бразилії і концерти в Аргентині значно поширили світові культурні й мовні обрії Ії Мацюк. Вона не лише співає, а й вільно розмовляє, крім своєї рідної — німецькою, португальською, англійською, російською мовами та досить добре засвоїла італійську, еспанську і французьку. Знання мов і культур інших народів це другий її талант, і осяг Ії Мацюк з третій — це щире, безпосереднє відношення до свого слухача. Поєднання природнього дару, наполегливої праці та великих знань із невмирущою сердечністю — це найбільш прикметні риси солістки Ії Мацюк. Можна її назвати і українською, і міжнародною солісткою, однак, до кожної програми вона включає й перлини української вокальної культури. Так було й під час едукативних концертів Ії Мацюк у Бразилії, з рамени Міністерства культури. Виступів було дуже багато, і такий же багатий, різноманітний репертуар.

На грудневому концерті в Ню Йорку співачці акомпаньюватиме проф. Євгенія Курилович-Чапельська, випускниця Львівської Консерваторії, яка потім, вже з визначним дипломом, удосконалювала гру на фортепіяні у клясі світової слави піяніста Едварда Штоєрмана, професора Віденської Консерваторії (згодом викладав тут у славній Джуліярд) та в Музичній Академії у Філядельфії. Акомпаньяторство вивчала ще у Львові, у піяніста д-ра Гінсберга, брала участь у житті Літературно-Мистецького Клюбу, а тепер у Ню Йорку, де належить до складу професорів УМІ; акомпаньювала багатьом відомим солістам.

На концерті в Ню Йорку — на закінчення Року Жінки — Ія Мацюк у першій частині програми співатиме арії з опер Моцарта, Пуччіні й ін., у тому баляду з бразилійської опери „Ль Гварані", з життя бразилійських індіян. У другій частині виконуватиме твори М. Лисенка, Д. Січинського, Ф. Надененка, М. Фоменка, А. Штогаренка та інші, ще не виконувані твори, у тому вперше патріотичну пісню „Воскресла" на слова її чоловіка інж. Т. Грицая, музика А. Гнатишина, яку композитор їй присвятив.

Концерт в Українському Інституті Америки буде трампліном для серії концертів у Америці й Канаді. Тепер, у повноті розквіту свого таланту, співачка продовжуватиме свій мистецький шлях, бо, як писав бразилійський критик у журналі „Панорама", з нагоди концерту в честь Моцарта, — „Спів це її життя, зачаровувати слухачів її місія, — співачка є справді королівським даруном для любителів і знавців співу". До речі, ці вислови критика стосувалися також відомого соліста-тенора Л. Мацюка, який брав участь у тім концерті. Між ін., з повоєнного часу в Німеччині Ія Мацюк зберігає цікавий документ — подяку Американського Армійського Корпусу за культурну обслугу концертами 100.000 вояків і старшин, — і як завжди, у програму тих концертів входили також і українські пісні.

Такий, у майже конспективному викладі, творчий шлях і такі мистецькі осяги видатної солістки Ії Мацюк.

Леонід Полтава

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 12-го ГРУДНЯ 1975 р.

НЮАРК-ІРВІНҐТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 371 Відд. о год. 7-ій веч. в залі УНДому в Ірвінґтоні. Проситься чл. вирівнати залеглі вкладки. — Стефанія Стеців, пред., Леся Назарук, кас., Ю. Баранюк, фін. секр.

СУБОТА, 13-го ГРУДНЯ 1975 р.

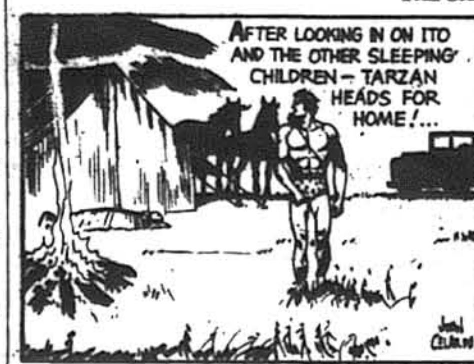
ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя 270 Відд. о год. 5 веч. в УНДомі. На порядку: звіти фінансові, організаційні, збирання вкладок та інші важні справи. Після зборів відбудеться засідання Комітету Відд. Надгудсонської Округи з представником Гол. Уряду УНС. Проситься вирівняти вкладки. — А. Струк, предс., С. Островський, фін. секр.

НЕДІЛЯ, 14-го ГРУДНЯ 1975 р.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Т-ва Подільська Січ 8-ий Відд. о год. 1 по пол., після останньої Сл. Божої в церковній залі при Чеснат вул. Проситься чл. прибути і вирівняти вкладки. — М. Шашкевич, предс., М. Кульчицька, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. Василія Вел. 364 Відд. о год. 2-ій по пол. в залі церкви св. Марії на сході, Клівленд, Огайо. — Оля Вик, рек. секр.

ТАРЗАН Ч. 7408. Тарзан вирушає додому

Заглянувши до шатра, в якому спали Іто та решта дітей, Тарзан вирушає додому!..

Коли він приспішив свій крок, то за ним з'явилася тінь...

Це ти?.. Вертайся назад!